
Notiser

NOTISER

Stor kreftøkning mot 2020

Antall krefttilfeller i Norge vil øke med 42 % for menn og 36 % for kvinner mot 2020, viser beregninger fra de nordiske kreftregistrene. Den største økningen tilskrives den generelle aldringen av befolkningen, mens en mindre del skyldes risikoøkning.

Tall som ble lagt frem på kongressen viser at kreft risikoen i Norge har økt med 60 % mellom 1958 og 1997. Basert på trender i denne perioden, er det gjort fremtidige risikoanslag for 24 ulike kreftformer.

For menn synes risikoen for alle kreft-former samlet å flate ut. Risikoen for kreft i munnhule, prostata og testikkel forventes å stige mest, mens den største nedgangen forventes for leppekreft og magekreft. For kvinner er det også beregnet en utflating av risikoen, men først etter en initial stigning frem mot 2005, det siste en effekt av at mammografiprogrammet vil avdekke flere brystkreft-tilfeller. I tillegg til brystkreft, vil risikoen for lungekreft øke som følge av kvinners røykevaner. Derimot forventes en nedgang for beinmargskreft og Hodgkins lymfom.

Kreft i tykktarm og endetarm øker mest

Forekomsten av tykktarm- og endetarmskreft er høyere i Norge enn i andre nordiske land. Fra 1958 til 1997 er risikoen for kreft i tykktarm og endetarm blitt mer enn fordoblet i Norge, mens Danmark og Sverige kun har hatt en moderat økning av risikoen, viser tall som ble lagt frem ved den internasjonale kreftkonferansen i Oslo.

Det er likevel tegn som tyder på at økningen av tykktarm- og endetarmskreft er i ferd med å stoppe opp. Insidensen blant kvinner og menn født etter den annen verdenskrig har flatet ut, og en svak nedgang er observert i de yngre aldersklassene. Hvis den gunstige trenden fortsetter, forventes det at insidensutviklingen for aldersgruppene samlet vil snu i perioden 2003–07.

Selv om risikoen for kreft er beregnet å være tilnærmet uendret i 2020 sammenliknet med 1995, vil antall nye tilfeller i året øke fra 3 000 til rundt 4 000 både for kvinner og menn, på grunn av aldringen i befolkningen.

Tyktarm- og endetarmskreft er assosiert til kostholds faktorer som høyt inntak av fett, proteiner og rødt kjøtt. Frukt og grønnsaker har en beskyttende effekt, det samme gjelder fysisk aktivitet. Ut over kostholds- og livsstils faktorer er det ingen spesielle forhold som kan forklare de høye norske insidenstallene for denne krefttypen.

Intervallkreft vanskelig å oppdage

Brystkreft som oppstår mellom de regelmessige mammografi-undersøkelsene i screeningprogrammet, har en spesielt rask celle-vekst og er vanskelig å oppdage. Kvinnens brystvevstetthet kan dekke over noen av disse krefttypene og gjøre det vanskeligere å oppdage dem, ifølge forsker Hege Wang ved Kreftregisteret.

Under kreftkongressen i Oslo la hun frem norske data om intervallkreft.

– Målet er å kvantifisere intervallkreft og undersøke dens egenskaper, for så å anslå hvor mange man kunne ha oppdaget ved screening, sier Hege Wang. Hennes undersøkelse av intervallkreft bygger på materiale fra Kreftregisteret og de fylkesvise screening-sentrene, og omfatter parametre som svulststørrelse, lymfeknute-status og brystvevets tetthetsgrad.

En gjennomgang av 247 mammogrammer som var vurdert av minst tre røntgenleger, viste at intervallkreft er forskjellig fra svulstene som vanligvis blir identifisert ved hjelp av mammo-grafi. De likner mer på svulster som legen eller kvinnen selv kan oppdage før mammografi, noe som tyder på at flere varianter av intervallkreft har en høy vekstrate. Bryster med stor vevstetthet kan også skjule brystkreft og gjøre at det blir vanskelig å oppdage ved hjelp av mammografi. Ifølge Hege Wang burde imidlertid opp til 27 % av intervallkreftdiagnosene vært oppdaget under screening.

Engelske menn svikter medisinstudiet

Årsmøtet til den britiske legeforening har vedtatt at myndigheter og studie-steder bør oppfordre menn til å søke medisins-utdanningen (<http://bmj.com/cgi/content/full/325/7355/66/b>).

Per i dag er det ca. 40 % mannlige og 60 % kvinnelige medisinstudenter i England. Den engelske legeforening mener at skjevheten kan føre til krise i det offentlige helsesystemet når kvinnene er ferdig utdannet og skal etablere seg og få barn. Det vil nemlig bety pauser fra arbeidslivet og at en del vil ønske å jobbe deltid, tror årsmøtet i den engelske legeforeningen.

Tall fra Legeforeningens register viser at ved slutten av vårsemesteret var 3 121 medisinstudenter i Norge. Av disse er 56,7 % kvinner og 43,3 % menn.

Kreftforskningspris til to briter

Tobakksforskerne Sir Richard Peto og Sir Richard Doll ble tildelt Kong Olav Vs kreftforskningspris på 1 million kroner under den internasjonale kreftkongressen i Oslo. Britiske Peto og Doll er pionerer innen kartlegging av helseskader som følge av røyking, med banebrytende studier fra 1950- og 60-tallet om risikoen for lungekreft og hjerte- og karsykdommer. Begge er aktive i det internasjonale antitobakks-arbeidet, og har markert seg som kritikere av tobakksindustrien.

Publisert: 20. august 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. februar 2026.